A fiatalság lendületével

az AMEGA beszélgetőpartnere: Dr. Böcskei Renáta Marietta

a Szent Borbála Kórház Tüdőgyógyászati Osztályának főorvosa
2021-ben az „Év kutatója”

Gyermekkorodban, amikor az okos felnőttek feltették a sablonos „mi leszel, ha nagy leszel?” kérdést, te mit válaszoltál?
Már gyermekkoromban is nagyon szerettem sportolni. Egyik kedvenc sportom a síelés volt, és így természetesen azt válaszoltam, hogy síoktató leszek. Később a belsőépítészet felé fordultam, de végül is maradtam az orvoslásnál.

Miért „maradtál”?
Igazából ebben nőttem fel, a szüleim is orvosok. Édesanyámmal nagyon sokat voltam a gyermekosztályon. Jó érzés volt látni, hogy a szüleim segíteni tudnak gyerekeken és felnőtteken. Igazából valamit jól csinálhattak, hiszen a munkájukat szerették, és még rám is volt idejük. Többször segítettünk közúti baleseteknél, mire a mentőhelikopter odaért, már megkapták a betegek az első ellátást.

Amikor gyermekkorodban beteg voltál, az édesanyád gyógyított?
Mindig. Sose engedte másnak! Apu a Korányiban dolgozott, és mi nagyon sokat jártunk oda. Emlékszem, amikor végzett egy-egy ügyelet után, édesanyámmal busszal felmentünk hozzá teniszezni. Akkor még volt az intézetben teniszpálya.

Volt egy időszak a magyar egészségügyben, illetve a magyar történelemben, amikor a hatalom nem nézte jó szemmel az orvosdinasztiák kialakulását. Szerencsére ez már megváltozott. Neked mi erről a véleményed?
Sokszor éreztem az egyetemi éveim alatt is – de bárhol, ahol a szüleimet ismerték – egyfajta megfelelési kényszert. Mégis azt gondolom, hogy nem rossz orvosdinasztia tagjának lenni. Édesanyám nagybátyja és három unokatestvére is orvos, mi pedig hárman vagyunk orvosok a családban. Nem vagyok benne biztos, hogy a

gyerekeim orvosok lesznek. Anyuék soha nem erőltették, hogy orvos legyek, szabadon választhattam. A tüdőgyógyászok között is van ma egy-két fiatal, akik orvos szülők gyermekeként ezt a pályát választották.

Tudjunk meg rólad néhány életrajzi adatot az egyetemre kerülésed előtti időkből.
Székesfehérváron születtem, ott éltünk pár évig. Amikor óvodás lettem, már Móron laktunk a kórházzal szemben, ahol a szüleim dolgoztak. Később édesapám Pesten lett katona, és ekkor költöztünk a fővárosba. A XIII. kerületben a Vígszínház mellett nőttem fel, nagyon sokat jártunk színházba. A Kék Általános Iskolába jártam. Szerettem ezt az iskolát, jó közösség alakult ki ott. Az évnyitókon verseket szavaltam, sportrendezvényeken vettem részt az osztály, illetve az iskola képviseletében. Hátúszásban jó eredményeket értem el a Vasasban. Azóta az iskolát ledózerolták és a RaM Colosseum épült a helyére.

Én néhány nagyon nívós táncelőadást láttam a RaM Colosseumban. Te voltál azóta ebben a színházban?
Voltam ott, még osztálytalálkozót is rendeztünk benne. Furcsa érzés, hogy az egykori tornaterem helyén áll az épület nagy része. Az iskola emlékét őrizzük, és az újban a jót kell meglátni.

Hol érettségiztél?
Általános után a Szinyei-Merse Pál Gimnáziumba kerültem nyelvi tagozatos osztályba, ahol német és angol nyelvet tanultam kiemelten, és ott érettségiztem. A volt osztályfőnökömmel most is tartjuk a kapcsolatot.

A diploma megszerzéséért a Semmelweis Egyetemre jelentkeztél.
Igazából nagy tervekkel indultam. Az első anatómiai gyakorlat mély nyomot hagyott bennem: kiesett egy formalinos test a szekrényből. Később az élettan gyakorlaton a békák között megkérdeztem magamtól, hogy biztos ezt szeretném-e csinálni. De a kezdeti nehézségek után nagyon megszerettem a medikák életét, a TDK-s programokat, a közös délutáni kávézásokat, a túrázásokat. Rengeteget kellett tanulni, de végül is minden vizsgát elsőre abszolváltam.

Voltak-e az egyetemi évek alatt olyan oktatóid, akik meghatározó szerepet töltöttek be az életedben, akikre példaképszegény világunkban fel tudtál nézni?
Szőgyi Mária tanárnő nevét tudnám említeni a biofizika tanszékről, aki a kezdetekkor felkarolt, biztatott és mindenben segített. Ő lelkes kutató volt, és ezt a lelkesedést át tudta adni nekem már az első évfolyamon. A liposzómák mint gyógyszerszállító rendszerek témakörből írtam egy rektori pályázatot, mely első díjas lett. Ez óriási erőt adott. *Winkler Gábor* professzor úr volt az, aki a belgyógyászaton olyan gyakorlatokat vezetett, amivel a szakmára tanított minket, és nem a száraz lexikális tudást helyezte előtérbe.

A kutatás része lett későbbi pályádnak is, és 2021-ben elnyerted az „Év kutatója” címet.
Nagyon nagy szerencsém volt, hogy az egyetem elvégzése után ott maradhattam a Tüdőklinikán. *Magyar Pál* professzor úr a PhD képzés alatt külön kurzusokat tartott, és amikor elfogyott a társaság – a klinika dolgozói talán még emlékeznek rá – egyszer egyedül nekem megtartott egy szemináriumot. A klinikán mindenkitől – *Müller Veronikától*, *Tamási Lillától* és *Bohács Anikótól* – sokat tanulhattam. Mindannyiuknak voltak gyermekei, ugyanakkor magas szinten dolgoztak, kutattak, ügyelve arra is, hogy maradjon idejük a gyermekeikre is. Szerettem oktatni. Azt próbáltam tovább vinni, amit az egyetemen láttam, hogy a hallgatók a hétköznapi nehézségeket próbálják felismerni és megoldani. Például, ha egy mentő 10 liter/perc oxigénnel hoz be valakit és elcsúszott a pH-ja, akkor lehet, hogy elég lesz 1,5 liter oxigén is és rendeződik a beteg állapota, és nem biztos, hogy gépre kell tenni.

Hogyan jött létre a kapcsolatod a pécsi egyetemmel?
Még a VI. évben szerencsém volt, hogy találkoztam *Illyés Miklóssal* és *Cziráki Attila* professzorral a pécsi egyetemről, ők lettek később a PhD témavezetőim. *Illyés* tanár úr egy magyar világszabadalmat fejlesztett ki, az arteriográfot, amit a Pécsi Tudományegyetem Szívgyógyászati Klinikáján validáltak. Részt vehettem a kezdeti kutatásokban. *Magyar* professzor úr engedélyével lejártam a pécsi egyetemre, és ezt később *Losonczy* professzor úr is támogatta. A korai érfalmerevség kialakulásával kezdtem foglalkozni, elő-

ször egészségeseken, aztán COPD-s betegeken. Napjainkban pedig a Covidos, kétoldali tüdőgyulladásban szenvedő betegeknél vizsgálom az érfali rugalmatlanságot és a korai endothel diszfunkciót a gyulladásos markerek tükrében.

Mi az artériás pulzushullámok vizsgálatának a lényege, mi a jelentősége? Milyen különbségek vannak az egészségesek és a COPD-s betegek között?
Ez egy olyan non-invazív módszer, melynek során egy felkari mandzsetta segítségével meg lehet vizsgálni egyrészt a nagyerek állapotát, rugalmatlanságát, másrészt a perifériás rezisztenciát. Ebből következtetni lehet az egyén szív- és érrendszeri rizikójára. Megtudhatjuk, hogy az egyén érrendszere valóban annyi éves-e, mint a valódi kora. Ha valakinek fiatalabbak az erei a koránál, akkor ő nagy valószínűséggel védve van bizonyos szív- és érrendszeri betegségektől. Lehet valaki 45 éves, de ha az erei valamilyen rejtett ok miatt merevebbek, akkor az komoly figyelmeztető jel. Ennek fontos, gyakran súlyos következményei lehetnek. Ilyenkor nagyon fontossá válik az egészséges életmód, a sportolás, a mediterrán diéta. Vagyis a kutatásaimmal a prevenció útján indultam el. Későbbiekben a Tüdőklinikán kezdtem vizsgálni a korai stádiumú COPD-s betegeket, akiknek nem volt ismert hipertóniájuk, de az emelkedett stiffness értékeik már jelezték a magasabb szív- és érrendszeri rizikót. Gyakorlatban a dohányzás leszoktatási programok részeként próbáltuk bevezetni a vizsgálatot, hiszen megmutathatjuk a pácienseknek, hogy már egy szál cigaretta elszívása is mennyire megemeli a stiffness értékeket, azaz rontja az érfal rugalmasságát.

Ezek a vizsgálataid már összefüggnek az „Év kutatója" kitüntetéseddel.
Ezt a munkát értékelték az „Év kutatója" díjjal, valamint a jelenleg folyó Covid-19 fertőzésben szenvedő betegeken végzett kutatásunkat. Általában 45 év alatti, már PhD-vel rendelkező kutatók jelentkezhetnek munkásságukkal erre a díjra. 18 éve rendezik meg a hazai tudományos eredmények bemutatásaként az ünnepélyes díjátadót a Magyar Tudomány Ünnepén. A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottságának régiójából – ez hat megyét foglal magába: az észak-dunántúli megyéket és Zala megyét – 2021-ben engem ért a megtiszteltetés. Személyemben ebben a régióban elsőként kapta meg orvos ezt a díjat, melyet elhozhattam Tatabányára, a Szent Borbála Kórháznak. A tudomány összes területéről – élet-, társadalom- és természettudományok ágában – egy-egy kutatót díjaztak. Én az élettudományok kategóriában kaptam a megtisztelő elismerést. A Magyar Tudomány Ünnepének idei mottója: „A tudomány iránytű az élhető jövőhöz".

Visszatérve még az induláshoz. Amikor diplomával a tarsolyodban beléptél a klinikára, akkor milyen célt láttál magad előtt?
Igazából én mindig is közeli célokat tűztem ki magam elé. A rezidensi éveimre azt a célt, hogy minél többet megtanuljak a szakmából. Mindig fontosnak tartottam, hogy az ember merjen kérdezni, főleg, ha okos emberek veszik körül. Szerencsére a klinikán ez adott volt. Aztán jöttek a további közeli célok: legyen meg az első szakvizsgám tüdőgyógyászatból, szerezzem meg a másodikat onkológiából, legyen meg a PhD-m. Az „Év kutatója" díj elnyerésére nem számítottam. Büszke vagyok rá.
Időközben volt egy nemzetközi díjátadóm is. 2019-ben Ljubjanában az International Medis Awards, ahol 207 résztvevő közül tüdőgyógyászat kategóriában a nemzetközi közleményeim alapján bekerültem a fináléba, melyhez az egészségügyi államtitkár asszony is gratulált. Úgy éreztem, mintha egy Oscar-díj átadásán lettem volna. Vörös szőnyegen vonultak fel a kutatók, fotók és videók készültek. Egy nemzetközi csapat eljött Tatabányára és felvették, hogy itt mivel foglalkozom, mit kutatunk.
Még a PhD-m megszerzése előtt a VAS Working Group Arterial Stiffness munkacsoportjának tagjaként az angol nyelvű európai angiológiai tankönyv artériás érfalmerevség méréséről szóló könyvfejezetének társszerzője lettem. Fontos mérföldkőnek érzem azt is, hogy a tüdőgyógyász szakmán belül – mivel kis csapatról van szó, a fiatalok annyian vannak, hogy mind ismerik egymást – az elmúlt években az MTT támogatásával létre tudtuk hozni a Fiatal Pulmonológusok szekcióját. 2018-ban egészségügyi menedzseri végzettséget szereztem a Soproni Egyetemen, mivel a betegellátásnak a költségelszámolás részét, a kórház pénzügyi működését is fontosnak tartom, és szerettem volna erről a területről többet megtudni.

A klinikán akkoriban egy nagy csapat jött össze, melynek tagjai komoly karriert futottak be, többen professzorok lettek. Ez a perspektíva nem vonzott?
Gondolkodtam ezen, de volt egy időszak az életemben, amikor rendszeresen este 8-kor jártam haza a klinikáról, mert kevesen voltunk rezidensek. Hirtelen ötlet hozta azt, hogy Tatabányára kerüljek. Egy megyei kórházban is elérhető szinte minden. A volt kollégákkal a mai napig tartom a kapcsolatot. Bármi kérdés, kérés felmerül, nyugodt szívvel veszem fel a telefont és segítenek.

A klinika három feladatot lát el: kutat, gyógyít és oktat. Egy megyei kórházban az oktatás és a kutatás a gyógyítás mellett háttérbe szorul.
Úgy gondoltam, hogy bár kicsit nagyobb erőfeszítéssel, de tudom ugyanúgy folytatni. Nemrég elnyertem a Magyar Pulmonológiai Alapítványnál egy kutatási támogatást. A tatabányai napi betegellátás mellett nemzetközi és hazai folyóiratokban is publikáltam aktuális tüdőgyógyászati témákban. Jönnek majd a fiatalok és folytathatom majd a kutatást is új lendülettel. De ilyen szempontból csak részben vagyok elégedett. Mindenki látja, hogy a vidéki kórházakban egyre kevesebb orvos van, mert az egyetem felszippantja a fiatalokat. De mégis ki akartam magam próbálni.

Külföld nem vonzott soha?
Volt egy rövid időszak az életemben, amikor felvetődött, hogy Berchtesgaden környékén maradunk, de végül itthon maradtunk. Az Erasmussal is voltam külföldön, amiből sokat tanultam, de akkor is itthon maradtam.

Férjed szintén szakmabeli?
Nem, ő villamosmérnök, de már félig szakmabeli, mert a GE Healthcare egyik termékcsoportjának a kelet-európai vezetője. Ő egyébként oroszlánrészt vállal a gyerekek nevelésében. Nagyon-nagyon sokat köszönhetek neki, hogy a szakmámban idáig jutottam. Különféle díjakkal lehetne őt is illetni, mint például az „Év Férje" címmel.

A gyermekeidről megtudhatunk valamit?
A kislányunk 13 éves, ügyes, szépen zongorázik, a kisfiunk pedig 7 éves. Angol óvoda után most német iskolába járnak itthon, mert a nyelvismeretet nagyon fontosnak tartjuk. A kisfiam a koronavírus-járvány kirobbanásakor kezdte az első osztályt. Az írást félig az iskolában, félig online tanulta. A fertőzést elkapta, hát mit mondjak, voltak nehéz napjaink.

Budapestről naponta jársz Tatabányára dolgozni?
A XXII. kerület szélén lakunk az Egér út környékén. Annyi lejutnom Tatabányára, mintha a reggeli dugóban a klinikára mennék.

Hogyan élted meg, illetve át a Covid-járványt? Mennyit változtatott az életeden?
A Covid felértékelte a pulmonológusok munkáját. Esztergomban nincs tüdőosztály, ezért a megyében a Covidos betegek jelentős részét mi kezeltük, és mivel nincs infektológia az intézetben, a tüdőgyógyászat került előtérbe. Holott ez egy komplex belgyógyászati betegség rengeteg kardiovaszkuláris, gasztrointesztinális, pszichiátriai és neurológiai tünettel. Két éve dolgozunk koronavírusos betegekkel 25–30 ágyon folyamatosan, de mellette ellátjuk a saját tüdőbetegeinket, valamint az onkopulmonológiai betegek teljes kivizsgálását és kezelését is változatlanul végezzük, továbbá az összes intézeti Covid-részlegre konzíliumot adunk. A teljesítőképességünk határát súroljuk. Ugyanakkor el kell mondjam, hogy nagyon jelentős műszerfejlesztéseket kaptunk. Van négy lélegeztetőgépünk, amit használunk, és high flow oxigénterápiát is alkalmazunk. Mindez orvosilag jó, de emberileg nagyon megterhelő. Az egészségügy világviszonylatban legnagyobb problémája nálunk is előjön, nevezetesen: kevés az egészségügyi dolgozó, az orvos, de még kevesebb a szakképzett nővér és az adminisztrátor. Összességében fáradtabb vagyok és kevesebb idő jut a családomra.

A vázolt nehézségek ellenére hogyan látod a tüdőgyógyászat jövőjét?
Azért lettem tüdőgyógyász, mert ez egy olyan szakma, amiben nagyon jelentős manualitás is van. A bronchoszkópia, a mellkasfalon át történő mintavételek, a különböző lélegeztetési lehetőségek, az alváslabor, az allergológia széles palettát jelentenek, és ez vonzó lehet a fiatalok számára.

A magyar egészségügy szükségszerű átalakításában Te milyen prioritásokat állítanál fel?

Az alapokon kellene változtatni. Nagyon sok ismerősöm él külföldön, ahol a háziorvosoknak sokkal több feladata és felelőssége van. Tudom, hogy most sokat dolgoznak a vírus leküzdésében, de azt gondolom, hogy a jövőben az alapellátást kell elsősorban átalakítani. A kórházban dolgozó szakorvosok túl vannak terhelve olyan esetekkel, melyek az alapellátásban is megoldhatók lennének. A kórházi betegellátás, az ügyeletekről nem is beszélve, olyan extra terhelés, amit a jelenlegi bérrendezés ellenére még sokkal jobban differenciálni és megbecsülni kellene, mert úgy látom, hogy a friss szakvizsgával rendelkezők zöme a szakvizsga megszerzését követően elhagyja a fekvőbeteg ellátást, ami különösen a vidéki kórházak működését teheti kritikussá.

Ha a gyerekeiddel elmentek a szüleidhez, akkor ott beszédtéma a tüdőgyógyászat?
Azt szoktuk tenni, hogy kacsintunk egymásra, ami azt jelenti, hogy beszéljünk másról. Sokat kirándulunk, biciklizünk, sportolunk. A gyerekeket megtanítottuk szörfözni, úszni, síelni, korcsolyázni. Boglárka szépen korcsolyázik, már néhány díjat is kapott, de szeret együtt lovagolni a nagypapával, vagy motorcsónakázni a Balatonon, amit egyébként gyermekkorom óta többször átúsztunk édesapámmal. Most már a gyerekek is megértek erre a próbatételre. Minden szabadidőnket a természetben próbáljuk eltölteni, mert a kórházban nagyon be vagyunk zárva.

Honnan van időd arra, hogy mással is foglalkozz, mint a pulmonológiával?
Az olvasás, a szakmai érdeklődés az éjszakára marad, amikor a gyerekek elcsitultak. Szeretek festeni. Ahogy mondtam, a Szinyei-Merse Pál Gimnáziumba jártam. Nagyon szeretem Szinyei-Merse természetet ábrázoló és fényfestő munkáit. Én is tájképeket festek. Nem vízfestékkel, hanem akrilfestékkel dolgozom. Megnyugtat ez a tevékenység. A lakásunkban is van néhány képem. 2006-ban volt egy pályázat „Orvosok és a képzőművészet" címmel, ahová beadtam az egyik festményemet. Az első 25 festmény került kiállításra, köztük az enyém is.

Utazós család vagytok?
Nagykanizsa és Békéscsaba között utazgatunk a családon belül. Nyáron minden hétvégén rohanunk a Balatonra, ahol gyerekkori barátaimmal és hasonló korú gyerekeikkel nagyon jókat tudunk szórakozni, pihenni.

Mire ez a beszélgetés az olvasók elé kerül, már tavasz lesz, de te most jöttél meg egy síelős szabadságról.
Hároméves korom óta síelek és a család minden tagja szereti ezt a sportot. A Mölltaler gleccsernél voltunk 3000 méter magasban. Nem volt tömeg. Ez volt az igazi kikapcsolódás, amire az elmúlt két évben nem volt lehetőségem. Hatalmas hegyek, csend, nem csöngött a telefonom ötpercenként, és a családommal lehettem. Jó levegő, gyönyörű napsütés. Feltöltődve érkeztünk vissza. Mindig is az aktív kikapcsolódást keressük, ha elutazunk. A gyerekeket nem kell már tanítgatni, mert jól megtanítottuk őket síelni.

Látod a tüdőgyógyászat jövőjét, de szerinted van-e jövője a tüdőgondozóknak?
Nem is tüdőgondozóknak kellene őket hívni, hanem tüdőgyógyászati szakrendelésnek, bár a gondozás ismét előtérbe kerül a rehabilitációval együtt. Most, a poszt-Covid ellátások idején még inkább igennel kell válaszolnom. Szükség lenne arra, hogy a tüdőgyógyászati szakrendelések jobban kivegyék a részüket a poszt-Covid ellátásból. Így már csak a kiemelten problémás betegek kerülnének a centrumokba.

Azt mondtad, nem tervezel hosszú távra, mégis azt kérdezem, hogy 5–10 év múlva mit szeretnél magad mögött tudni?
Azt szeretném, hogy legyen kit oktatnom, tanítanom akár Tatabányán, akár máshol. Azok a kutatások, amikkel én foglalkozom, érdekeljenek másokat is. Persze új témák mindig látókörbe kerülnek. Szívesen nevelnék, segítenék kutatni vágyó fiatal kollégákat.
A kórházunk elnyerte az oktatókórház címet, de ehhez az is kellene, hogy az egyetemi hallgatók ténylegesen töltsenek itt gyakorlati időt. A családomra pedig még több és több időt szeretnék szakítani. Hogy mi fog ezekből megvalósulni, azt a jövő dönti majd el, de megosztanám az olvasókkal *Henry Ford* egy gondolatát: „Ha összejövünk, az a kezdet, ha összetartunk, az a haladás, és ha összefogunk, az a siker." Ez életfilozófiámnak is tekinthető. ■

Dr. Osvai László